

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ВАРІАТИВНОГО КОМПОНЕНТУ ЗМІСТУ ШКІЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

*Яценко Таміла,
док. пед. наук, гол. наук. співробітник
відділу навчання української мови та літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

У реаліях компетентнісно орієнтованої шкільної літературної освіти особливої актуальності набирає проблема реалізації інтегрованого і міжпредметного підходів як одного із чинників її модернізації. Однак міждисциплінарна інтеграція змісту інваріантного компонента шкільної літературної освіти та механізми її виконання – складне дискусійне питання, що потребує обґрунтованого підходу щодо його продуктивного розв’язання. Натомість застосування інтегрованого підходу у навчанні літератури, як засвідчує практика, може бути результативною для варіативної частини базового навчального плану. Застосування міжпредметних зв’язків на заняттях літературних курсів за вибором спрямовує на формулювання проблеми, питань, завдань, що будуть орієнтовані на синтез учнівських знань та вмінь із різних предметів («Українська література», «Зарубіжна література», «Мистецтво»). Міжпредметна взаємодія посилює новизну заняття літературного курсу за вибором, об’єднує нові й уже здобуті знання в систему, формує широкі пізнавальні інтереси учнів. Такі інтегровані спецкурси призначені для поглибленого і розширеного вивчення окремих розділів профільних предметів «Українська література», «Зарубіжна література», «Літератури національних меншин», що передбачені чинними навчальними програмами, або ж додаткових розділів, які до них не включені. Важливо, що організація навчальної діяльності на заняттях літературних інтегрованих курсів за вибором повинна бути обумовлена обов’язковим урахуванням рівня інтелектуальних

здібностей учнів, їхніми літературно-мистецькими нахилами, пізнавальними інтересами і рівнем сформованості читацької компетентності.

Специфіка інтегрованих літературних курсів за вибором визначається поглибленим вивченням змісту літературної освіти; індивідуалізацією навчання; різноманітністю методів і прийомів організації навчальної діяльності учнів 10-11 класів; використанням інноваційних технологій навчання; пріоритетом самостійної пізнавально-дослідницької діяльності старшокласників; широким залученням творів суміжних мистецтв; активізацією міжпредметних зв'язків; текстоцентричним підходом до вивчення літературних творів; застосуванням різних шляхів аналізу художнього твору та доцільним комбінуванням їх елементів; поглибленим вивченням особливостей певної літературно-мистецької доби (ознаки художніх напрямів, літературних течій, індивідуальних стилів митців тощо) та продуктивним використанням здобутих знань у процесі аналізу та інтерпретації мистецького твору.

Нині, в умовах профілізації загальної середньої освіти, існує нагальна потреба у створенні якісних інтегрованих проблемно орієнтованих літературних курсів за вибором. Так, на засадах інтегрованого підходу підготовлено навчальну програму *літературного спецкурсу «Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті»* (автори – Т. Яценко, І. Тригуб), що має гриф МОН України «Схвалено для використання в закладах загальної середньої освіти» [2]. Змістове наповнення курсу за вибором засвідчує оптимальне поєднання програмового матеріалу, де презентовано різні види мистецтва модернізму, водночас пріоритет надається вивченню літературних творів у мистецькому контексті.

Компетентнісна спрямованість спецкурсу прослідковується у рубриці «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів», де подано чіткий перелік умінь – компонентів предметної читацької компетентності, загальнонавчальних умінь (уміти характеризувати, аналізувати, пояснювати, порівнювати, узагальнювати тощо), а також ключових компетентностей учнів,

розвиток яких буде доцільним у процесі опрацювання конкретної теми спецкурсу. Знанневий компонент програми спецкурсу орієнтує на здобуття учнями знань про модернізм як мистецько-літературне явища кінця XIX – початку XX ст. і вплив світоглядних теорій на його послідовне утвердження; розуміння характерних ознак різних художніх напрямів і стильових течій модернізму, своєрідності українського модернізму; оволодіння інформацією про видатних європейських та українських митців-модерністів, їхні визначні твори. Діяльнісний компонент спрямовує організацію навчальної діяльності на розвиток в учнів умінь аналізувати й інтерпретувати літературні та інші мистецькі твори у контексті стильової естетики модернізму, а емоційно-ціннісний – на усвідомлення учнями високої художньої значущості творів модернізму. У рубриці «Мистецький контекст» презентовано яскраві зразки світових мистецьких шедеврів модернізму, розгляд яких сприятиме цілісному розумінню учнями навчального матеріалу літературного спецкурсу.

Результативність вивчення спецкурсу «Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті» може досягатися такими методами і прийомами, як шкільна лекція, евристична бесіда, опрацювання літературно-критичних джерел про митців-модерністів, самостійна та групова робота учнів, виконання різних видів творчих завдань, підготовка повідомлень, доповідей, рефератів, навчальних проєктів, використання ІКТ, що робитиме процес поглибленого вивчення мистецьких творів доби модернізму більш результативним і таким, що відповідає пізнавальним можливостям і читацьким інтересам сучасних учнів.

Ключові слова: інтеграція, міжпредметні зв'язки, компетентнісний підхід, українська література, курси за вибором.

Список використаних джерел

1. Яценко Т. О. Вивчення літератури модернізму в старшій школі: метод. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. 144 с.

2. Яценко Т. О., І. А. Тригуб. Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті : програма спецкурсу. Тернопіль : Підручники і посібники, 2018. 68 с.